คืนสู่สันติภาพ

ทันทีที่ญี่ปุ่นประกาศยอมแพ้สงคราม นายปรีดี พนมยงค์ได้ประกาศสันติภาพเมื่อวันที่ ๑๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๘๘ ต่อมาในวันที่ ๒๖ กันยายน พลพรรคเสรีไทยจากทั่วประเทศก็ได้เดินสวนสนามและสลายกองกำลังไปในที่สุด

วันชัย!

ต่อมา เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ประธานาธิบดีฮารี ทรูแมน แห่งสหรัฐอเมริกาได้ประกาศว่าสงครามได้สิ้นสุดลงแล้ว ด้วยความมีชัยอย่างเด็ดขาดของสหอาณาจักรอินเดีย. ความในคำประกาศของประธานาธิบดีทรูแมนมีว่า รัฐบาลญี่ปุ่นได้ยอมจำนนตามเงื่อนไข ซึ่งระบุอยู่ในคำประกาศเรียกร้องของที่ประชุมพอตสแดม และว่านายพลดักลาส อาเธอร์จะเป็นแม่ทัพอเมริกันครอบครองประเทศญี่ปุ่นตามคำของประธานาธิบดี

ญี่ปุ่นยอมจำนน!

ญี่ปุ่นได้ยอมจำนนตามคำเรียกร้องของที่ประชุมพอตสแดม ที่ประชุมที่ประชุมพอตสแดมได้ยื่นคำขาดเรียกร้องให้ญี่ปุ่นยอมจำนน. เงื่อนไขในคำขาดนี้มีดังต่อไปนี้,

ญี่ปุ่นจะต้องสละดินแดนทั้งมวลที่ญี่ปุ่นได้ไปสงครามรุกรานด้าวร้าวที่แล้วๆ มา. ดินแดนที่ญี่ปุ่นที่เหลือจะประกอบด้วยเกาะใหญ่สี่เกาะซึ่งเป็นประเทศญี่ปุ่นมาแต่ดั้งเดิม และเกาะเล็กเกาะน้อยอื่นๆ ซึ่งฝ่ายที่ประชุมจะได้กำหนดต่อไป.

ทหารญี่ปุ่น, ทั้งภายในและภายนอกประเทศญี่ปุ่น, จะต้องยอมจำนนตัว และถูกปลดอาวุธทีเดี. หลังจากนั้น ทหารเหล่านี้จะได้รับอนุญาตให้กลับไปบ้านไปของของตน. ที่ประชุมจะครอบครองส่วนต่างๆของประเทศญี่ปุ่น ซึ่งจะได้กำหนดต่อไป. บริเวณเหล่านี้จะอยู่ในความครอบครองของทหารที่ประชุมจนกระทั่งกำลังความสามารถของญี่ปุ่นที่จะก่อสงครามขึ้นอีกได้ ถูกกำจัดไปจนหมดสิ้น และหลังจากที่ประชุมได้จัดระเบียบสันติภาพ ความปลอดภัยและความเป็นธรรมขึ้นใหม่

นับตั้งแต่วันที่ ๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๔ ประชาชนหลายกลุ่ม ทั้งในและนอกประเทศ ได้เคลื่อนไหวต่อต้านญี่ปุ่น ในที่สุดพวกเขาได้ประสานรวมตัวกันภายใต้ชื่อ ขบวนการเสรีไทย

ในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๘๘ เมื่อสถานการณ์สุกงอม นายปรีดี พนมยงค์จึงได้แจ้งต่อฝ่ายสัมพันธมิตรว่า จะนำพลพรรคเสรีไทยเข้าต่อสู้กับญี่ปุ่นในเดือนกรกฎาคม แต่ก็ได้ถูกขับยั้งไว้ก่อนเพื่อให้รอวันดีเดย์ของฝ่ายสัมพันธมิตร ระหว่างรอวันลุกฮือขับไล่ญี่ปุ่นบรรยากาศภายในประเทศได้เข้าสู่ภาวะตึงเครียด มีการสร้างป้อมและรังปืนกลในเมืองและรอบหน่วยที่ตั้งของทหาร เพื่อเตรียมเผชิญหน้า

แต่แล้วหลังจากอเมริกาทิ้งระเบิดปรมาณูลงที่เมืองฮิโรชิมาและนางาซากิ สมเด็จพระจักรพรรดิฮิโรฮิโตได้ยอมจำนนต่อฝ่ายสัมพันธมิตรอย่างไม่มีเงื่อนไขในวันที่ ๑๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๘๘ เสียก่อน

ทันทีที่สงครามยุติลง นายปรีดี พนมยงค์ ในฐานะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ได้ประกาศสันติภาพในวันที่ ๑๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๘๘ ว่า การประกาศสงครามต่ออังกฤษและอเมริกาของรัฐบาลไทยนั้น ผิดจากเจตจำนงของประชาชนชาวไทย รวมทั้งขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญและกฎหมายบ้านเมือง คนไทยได้ร่วมมือกันช่วยเหลือฝ่ายสัมพันธมิตรทุกวิถีทาง ดังนั้น การประกาศสงครามจึงถือเป็นโมฆะ ไม่ผูกพันประชาชนชาวไทย และประเทศไทยพร้อมที่จะร่วมมือในการสถาปนาสันติภาพบนโลกนี้

หลังจากนั้นกองกำลังเสรีไทยก็ได้ร่วมกับเจ้าหน้าที่บ้านเมืองและฝ่ายสัมพันธมิตร ปฏิบัติการปลดอาวุธทหารญี่ปุ่น ช่วยเหลือเชลยศึก งานศาลอาชญากรสงคราม และดูแลความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ สุดท้ายในวันที่ ๒๖ กันยายน พ.ศ. ๒๔๘๘ ตัวแทนของพลพรรคเสรีไทยจากหน่วยต่างๆ ทั่วประเทศราว ๘,๐๐๐ คน ได้เดินสวนสนามต่อหน้าพระพักตร์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล และลอร์ด หลุยส์ เมานต์แบตเท็น ผู้บัญชาการทหารสูงสุดของฝ่ายสัมพันธมิตรในภาคพื้นเอเชียอาคเนย์

พิธีสวนสนามเสรีไทย วันที่ ๒๖ กันยายน พ.ศ. ๒๔๘๘ ที่ถนนราชดำเนิน มีนายปรีดี พนมยงค์ หัวหน้าเสรีไทย เป็นประธานในพิธี

การลงนามกับประเทศสัมพันธมิตร ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ ยุติลง

ขบวนสวนสนามของพลพรรคเสรีไทย

...ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ในพระปรมาภิไธยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จึงขอประกาศโดยเปิดเผยแทนประชาชนชาวไทยว่า การประกาศสงครามต่อสหรัฐอเมริกาและบริเตนใหญ่เป็นโมฆะไม่ผูกพันประชาชนชาวไทย ในส่วนที่เกี่ยวกับสหประชาชาติ ประเทศไทยได้ตัดสินที่จะให้กลับคืนมาซึ่งสัมพันธไมตรีอันดีอันเคยมีมากับสหประชาชาติเมื่อก่อนวันที่ ๘ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๘๔ และพร้อมที่จะร่วมมือเต็มที่ทุกทางกับสหประชาชาติในการสถาปนาเสถียรภาพในโลกนี้...

ประกาศสันติภาพ
๑๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๘๘